

Ben, Efendimin “Ulaştığı herkesi uyarsın” diye yolladığı kitabını inceleyen ve anlamaya çalışan bir kulum. Benim yorumlarımı enine boyuna sorgulamadan kabul etmek üzere veya “fetva” almak umuduyla bu siteye geldi iseniz sorunuza Kuran’ın verdiği yanıtı değil benim yanıtımı almış olacaksınız. Başkalarından etkilenmek kötü bir şey değildir. Ama bu etkilenme işi teslim olmaya dönerse kendinizi büyük çelişkiler içinde bulursunuz. Çünkü herkesin yaşam deneyimi, akli, soruları farklı olabilir. Sorulara verdiği yanıtlar da farklı olabilir. Bu çelişkili davranışı ısrarla sürdürürseniz en büyük çelişki olan Allah’ın yanı sıra tanrılar edinme hatasına düşmüş olursunuz. Kuran’la ilgileniyorsanız değişik yorumları okuyun. Ama sorularınıza yanıtları ancak kendiniz Kuran’a çalışarak verebilirsiniz. Bunun için siz de elinizden geldiğince Kuran’ı çalışın ve fikrine saygı duyduğunuz kaynakların yorumlarını kendi anladıklarınızın terazisinde tartın. Ben de bundan başka bir şey yapmıyorum.

“Kuran bu konuda bunu diyor” türünde yorumların Kuran’ı incelemeyen kişilere yol göstermeyeceğini düşünüyorum. Kuran kaynaklı reçeteler yazmaya başlarsak bir süre sonra kendimizi ilmihal yazarken buluruz, ki geçmişte de böyle olmuştur. Kuran’ın “korunuyor” olmasının nedeni üzerinde düşünün. Bilgi, kişiler ve kuşaklar arasında kayıpsız aktarılabiliyor olsaydı buna gerek olur muydu?

Bu yazı sadece “hazır reçete” arayanlar için bir cevap içermez. “Sadece şarap mı haram?” sorusunu neden sorduğunuzu ilk kendinize sorun, eğer gerçekten merak ediyorsanız Kuran size yol gösterecektir.

Bu yazıda meseleye “sığ” bir bakışa ilişkin bir eleştiri getirmek istiyorum.

Mesela önce aşağıdaki alıntıyı okuyalım :

Soru: Alkolün her türlü mü yoksa sadece şarap mı haram? (Aide Baysal)

Cevap: Sarhoş eden içkilerin hepsi haramdır. Ancak Kur’ân’ın hamr dediği şarapla öteki içkiler arasında bir fark var. Şarabın bizzat kendisi necis (pis) görülmüştür. Elbiseye veya herhangi bir yere şarap dökülse kirletir, orayı yıkamak gerekir. Ama öteki içkileri içmek haram olmakla beraber şarap gibi necis değildir. Mesela kolonya içmek haram olmakla beraber temizlik için kullanmakta bir sakınca yoktur. Ayrıca üzüm dışındaki maddelerden yapılan, az miktarda alkol içeren maddeleri (bunlara nebiz denilir) sarhoş etmeyecek miktarda içmenin caiz olduğu görüşünde bulunan fakihler de vardır ki bunların başında İmam-ı Azam gelir. Bu konuda ayrıntı için “Yüce Kur’ân’ın Çağdaş Tefsiri” adlı eserimizin birinci cildinde, “Sana

şaraptan ve kumardan sorarlar” (Bakara: 2\219) ayetinin tefsirine bakınız. Aynı konudan şikâyetçi olan sayın Ertuğrul Tanören’in de duygularını paylaşıyorum.

Kaynak

Yukarıda alıntıladığım yazıya benzer bir yaklaşımı ilk önce Yaşar Nuri Öztürk’ün bir kitabında da görmüştüm. tekrar başka bir yerde görünce dikkatimi çekti ve bu konuda yazılmış bazı yazıları okudum.

Meselenin (aslında bence biraz sonra açıklayacağım üzere ortada bir mesele yok) çözümüne yönelik tartışmalarda üzerine odaklanılan ayette geçen kelime “hamr” kelimesi. Önce ilgili ayetleri sizinle paylaşmak istiyorum (Tercihen tek meal kullandım, eğer diğer meallere bakacak olursanız içki, şarap, sarholuk verici madde vb. kavramların hamr kelimesi karşılığında kullanılmış olacağını göreceksiniz) :

5:90 : Ey müminler! Şarap (içki içmek), kumar oynamak, ibadet için dikilen putlar, (cahillik devrinde kullanılan) fal okları hep şeytanın işinden pis birer şeydir. Onun için bunlardan sakının ki, kurtulasınız. (Ali Fikri YAVUZ meali)

5:91 : Muhakkak şeytan, şarabda ve kumarda aranıza düşmanlık ve kin düşürmek; sizi Allah’ı anmaktan ve namaz kılmaktan alıkoymak ister. Artık siz, bunlardan sakınmaz mısınız? (Ali Fikri YAVUZ meali)

2: 219 : (Ey Rasûlüm), sana içkiyi ve kumarı sorarlar. De ki: “- Onlarda hem büyük günah, hem de insanlar için bazı (ufak tefek) faydalar vardır. Fakat günahları faydalarından daha büyüktür; “Yine sana hangi şeyi nafaka verceklerini soruyorlar. De ki: “- İhtiyacınızdan geri kalanı harcayın.” Allah âyetlerini size böyle açıklıyor ki, düşünesiniz; (Ali Fikri YAVUZ meali)

Üzerine basa basa bir çok yazımda Arapça bilmediğimi sadece Kuranı Arapçasından okumasını bildiğimi dolayısı ile kelimeleri tanıyabildiğimi ve bunun bana çok defa büyük fayda sağladığını söyledim. Yine söylüyorum.

Bana bu şekilde “sadece” kelimelerin kökeni ve tarihselliği üzerinden yapılan amansız tartışmalar vakit kaybı gibi geliyor. Çünkü Allah muhakkak bize konuyu açıklığa kavuşturmamız için Kuranın bir yerlerinde bir anahtar vermiştir diye düşünüyorum ve şükür şimdiye kadar o anahtarı hep buldum.

Ama gelin öncelikle ne demek istediğim daha anlaşılır olsun diye internette bulduğum konu ile ilgili bir tartışmayı daha sizlerle paylaşayım sonra da sadede geleyim :

“Hamr” kelimesi Kur’anı kerimde 6 yerde geçmektedir. Lügatta, “hamr”ın üç manası vardır.

1. Üzüm

2. Üzüm Suyu, Şıra

3. Şarap, İçki

Yusuf Suresi 36. ayette, “hamr” kelimesi üzüm manasında kullanılmıştır. Bu ayete meal ve tefsir yazan üstadlarımız, bu ayetteki bu kelimeye her ne kadar “şarap” manası vermişlerse de, buradaki “hamr” şarap değil üzüm manasındadır. Hocalarımız burada doğru tercih yapmamışlardır. Şarap sıkılmaz, şarap yapılır. Üzüm sıkılır. Buradaki sıkılmak fiili, hamr’ın üzüm manasına geldiğinin açık delilidir.

Bakara 219, Maide 90, 91 de “hamr” kelimesi şarap ve içki manasına kullanılmıştır. Üzümden ve nişastadan yapılan içkilerin hepsine hamr denir. Bir taraftan mayalanmış içeceği ifade ederken, diğer taraftan zihnî melekeleri örten, bulandıran içki manasındadır.

Kaynak

(Not : Linkteki yazı güzel bilgiler içeriyor, tavsiye ederim)

Şimdi sizlerle 16. Surenin 64. ve 67. ayetlerini paylaşmak istiyorum. Bence hiç hamr kelimesinin kökeni üzerinde tartışmaya girmeye gerek kalmadan Allah bize bir mantık sunuyor. Hem de bunu 64. ayette vurgulamaya başlıyor Allah . Yine aynı mealden alıntılıyorum:

Nahl Suresi 64. Ayet : Ey Rasûlüm, bu Kur’an’ı sana ancak insanların ayrılığa düştükleri din işlerini beyan etmek için ve iman edecek kimselere bir hidayet, bir rahmet olsun diye indirdik.

Nahl Suresi 67. Ayet : Hurma ve üzüm ağaçlarının meyvalarından da içki ve güzel bir rızık edirsiniz. Muhakkak ki bunda akli olup düşünen bir topluluk için (Allah’ın kudretine delâlet eden) bir alâmet var... (Bu âyet-i kerime içki haram kılınmadan önce Mekke’de nâzil olmuştur.)

16/67'de "hamr" kelimesi geçmiyor. Fakat çok önemli bir bilgi geçiyor. Mealde içki diye çevrilen kelime "sekera" kelimesi ki Türkçeye de geçmiştir. Yani sarhoşluk veren.... Dikkat edin tezatlığa, bir yanda güzel rızık diğer yanda sekerat veren yani kötü olan, olumsuzlanan... Demek ki kötü olan hurma ve üzüm ağaçlarının meyvesinden sarhoşluk veren şey yapmak yani içki yapmak (içmek) kötü bir şey. Şimdi biraz mantık yürütürsek yani akledersek burada olumsuzlanan asıl şeyin sarhoşluk veren maddenin kötülenmiş olduğu gerçeğini anlarız. Yani sarhoşluk veren şey arpadan da yapılıyorsa farketmez, arpadan gıda da yapılır, bira da.... Allah'ın bize verdiği "güzel rızık-sarhoşluk veren" şey kalıbına uyuyor burada, bir çelişki yok ortada.

Sonuç olarak Arapça'da "hamr" kelimesi üç anlama geliyorsa, Allah "hamr" kelimesini nerede olumsuz anlamda anlamamız gerektiğine dair ölçüyü bizlere zaten vermiş. "Sadece şarap haram" gibi sığ bir mantıkla mesele nasıl dallandırılıp budaklandırılıyor anlamıyorum.